

УДК 726.69

Ростислав Гнідець¹, Максим Ясінський²

¹доцент, кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури та реставрації,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів
e-mail: rostarch@gmail.com
orcid: 0000-0003-1351-4986

²кандидат архітектури, старший викладач кафедри архітектури та реставрації,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів
e-mail: maksym.r.yasinskyi@lpnu.ua
orcid: 0000-0002-8285-4522

НОВІ ДЕРЕВ'ЯНІ ХРАМИ В СТРУКТУРІ МІСЬКИХ ПРОСТОРІВ ЛЬВОВА

© Гнідець Р., Ясінський М., 2020

<https://doi.org/10.23939/sa2020.02.059>

Розглядається роль дерев'яної храмової архітектури в структурі формування міських просторів міста Львова в історичному аспекті. Перелічені деякі приклади давніх дерев'яних храмів Львова (церков і костелів) на його передмістях, і їхня подальша доля у післявоєнний час (40–60-т рр. ХХ ст.). Розглядаються новітні дерев'яні храми Львова, їх роль та значення у формуванні вже існуючих міських просторів забудови.

Ключові слова: дерев'яна церква, маса, простір, поверхня, контур, текстура, зруб, тектоніка, пластика, структура, міський простір.

Постановка проблеми

Структура міських просторів завжди формувалася системою вулиць, площ, будівель та їх комплексами, як і функціональним їхнім наповненням у залежності від міських потреб. Духовний простір завжди йшов у комплексі з житловим, громадським, торговим чи виробничим факторами. Проте не на всіх етапах формування міських просторів чинник сакральності і духовного наповнення територій був акцентований чи враховуваний. Тому потреба у збагаченні та доопрацюванні вже сформованої міської просторової структури стає на часі, у порядку його розбудови та наповненості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дерев'яна храмова архітектура залишається вдалою темою для наукових досліджень та розвідок у тенденціях її розвитку, особливостей, традиції та національної ідентичності як виразників тяглості існування і розвою народу на його автохтонних територіях буття. Також з'являються дослідження, які виявляють тенденції і генезу розвитку дерев'яних церков і костелів у традиційних і новаторських особливостях їх формотворення. Наприклад, цій тематиці присвячені праці таких дослідників, як: С. Таранущенко, В. Січинський, Т. Обмінський, Ол. Лушпинський, І. Могитич, Р. Сулик, М. Драган (2014), Т. Шевцова (2007), Я. Тарас (2016), М. Яців (2017), В. Слободян (2015), Ол. Нога (1999), Р. Гнідець (2008, 2009, 2017), О. Мер'є (2007) І. Бокало (2005) та деякі інші. Проте, питання сучасних дерев'яних храмів, особливостей їх формотворення,

розташування у структурі міських просторів, і, зокрема, у Львові, їх образності та тектоніки є ще малодосліджені та висвітлені.

Формування мети дослідження

Метою цього дослідження є виявлення особливості формування і розташування у структурі міських просторів сучасної дерев'яної храмової архітектури, її гармонійного співіснування зі сформованим житловим та громадським середовищем забудови. Як і показати особливості матеріалу та його рельєфності, а саме текстурності як компоненту сприйняття образу і форми, що акцентують будівлю храму у міській просторовій структурі Львова.

Виклад головного матеріалу

Структура міських просторів завжди включала в себе такий важливий компонент як храмові будівлі, які становлять зазвичай певні доміанти, у просторовому розвитку територій, оскільки були розміщені на підвищеннях, роздоріжжях чи у комплексах монастирів та церковних адміністрацій, і творили місця формування сакральних осередків буття громади. Архітектурне середовище Львова є багате розмаїттям архітектурних образів та форм. І це, безперечно, торкається сакральних будівель та комплексів, зокрема дерев'яних церков. Зацікавлення цим виникають саме через те, що до нашого часу збереглися небагато храмових будівель з дерева. Безумовно, час та воєнні лихоліття, як, зокрема, історично-політичні процеси, відіграли в цьому не останню роль. В історії Львова в середмісті, до загарбання його польським королем Казимиром, існувало принаймні п'ять церковних будівель і каплиць, які були зруйновані, і на їхньому місці були зведені латинські храми. Стиралася й руйнувалася українська сутність буття у Львові, її королівської доби, з претензіями поляків-окупантів на пріоритети його, Львова "перезаснування за Казим'єжа". Така ж доля, на жаль, спіткала і львівські передмістя. Де було зосереджено понад 12-ть церков та каплиць, що були розібрані на матеріал для інших церковних будівель, або зруйновані австрійською владою за Йосифітської касати, у межах кінця XVIII – середини XIX ст. (Бокало І., 2005, с. 22–37).

Ще на початку XX ст., у Львові було збудовано певну кількість дерев'яних храмів та каплиць, які започатковували нові парохіяльні уклади на територіях львівських передмість. Але й вони також з часом зазнають певних змін, або замінюються мурованими будівлями, чи перебудовуються для потреб інших релігійних громад. Це, зокрема, такі з них, як каплиця св. Франциска Асизського на Замарстинові, зведена у 1904 р. як однонавний храм з квадратною сигнатуркою над входом. А у 1921–1922 рр. був виконаний проект мурованого костелу арх. Я.-К. Сас-Зубрицьким, який звели у 1925–1930 рр. Сьогодні – це храм св. Йосафата оо. Редemptористів УГКЦ. Костел на Левандівці був збудований 1921–1923 рр. як зрубний храм з мурованими елементами (захристія та колони в інтер'єрі), на кам'яному підмурівку зі зовнішнім отинькуванням та сигнатуркою на квадратній основі над головним простором. Після війни (1939–1945 рр.) його передають у користування православним, а у 1960 р. храм закривають і руйнують. У 1991–1996 рр. громада УПЦ КП за проектом арх. Р. Сивенького зводить на цій ділянці муровану церкву Покрови Пресвятої Богородиці. Дерев'яний однонавний костел Найсвятішої Діви Марії Королеви Польщі був зведений на Новому Знесінні у 1924–1925 рр., на цегляному підмурівку каркасної конструкції та квадратною сигнатуркою над двосхилим дахом. У 1937 р. оо. Салетини за проектом арх. В. Гжимальського почали зводити мурований храм, який недобудували у зв'язку з початком II Світової війни. На початку 1990-тих років його передають громаді УГКЦ, яка ще до тепер проводить там реконструкційно-будівельні роботи вже церкви Пресвятої Богородиці Володарки України. У 1932–1933 рр. на Збоїщах був зведений костел Матері Божої Неустанної Помочі, як однонавний храм з двосхилим дахом під гонтовим покриттям та квадратною у плані сигнатуркою над простором нави. У 1937 р. костел покривають бляхою, тинькують інтер'єр, а заплановане будівництво мурованого храму не реалізується, через воєнні дії від 1939 року. У 1946 році совети перетворюють його на

склад, і таким він залишається, аж до 1992 року, коли знову повертають польській громаді. Він потребував значних відновлювальних робіт, які періодично в ньому проводилися. Проте його розібрали у 1998 році і на цьому місці за проектом арх. О. Матвіїва зводять модерний мурований костел. У містечку Рудному, в 1935 р. будують дерев'яний костел зрубної конструкції з випустами, які підкреслювали його пластику стін за проектом арх. Л. Вельтце та квадратною сигнатурою над головним простором храму. З 1945–1990 рр. він використовується як спортивний зал, а потім передається напівзруйнованим і понищеним православній громаді УАПЦ, яка після ремонту та деяких перебудов, пристосовує його під церкву Покрови Пресвятої Богородиці. З'являються після цього цибулясті завершення главок над вівтарем та бічним входом до церкви (Лінда С. М., Богданова Ю. Л., 2018, с. 3–12; Мер'є О., 2007, с. 32–40). Дерев'яним храмом була церква на Богданівці, яку звели у 1918 р. як філіальну каплицю св. Андрія (від 1931 р. окрема парафія свв. Андрія і Володимира). Церква була дводільною, з невеликим гранчастим вівтарем та масивною квадратною вежею над входом. У 1922 році поблизу зведена квадратна дзвіниця. У 1946–1960 рр. належала до РПЦ, і була розібрана, а на її місці у 1962–1965 рр. збудовані житлові п'ятиповерхівки. Крайова виставка, що проходила у Львові у 1894 році, дала можливість українським архітекторам та митцям створити Український церковний відділ, де були показані взірці українських дерев'яних церков, що опісля були передані, після розбирання, потребуючим церковним громадам. Однією з них, авторства арх. Ів. Левинського стала церква, передана для Клепарова у 1910-х рр. Це хрещатий храм з квадратним баневим завершенням над середхрестям, покритий гонтою. Проте була розібрана у 1920-тих рр. і за проектом арх. С. Тимошенка у 1926–1929 рр. була зведена мурована церква, будівництво якої курував арх. Є. Нагірний. Хоча ми маємо у Львові лише одну, історично збережену церкву Св. Трійці на Сихові, з 1654 р., а також кілька перенесених до Львівського скансена (Шевченківського Гаю) історичних церков, що започаткував ще Митрополит А. Шептицький у 1931–32 роках. Проте сучасні дерев'яні храмові будівлі, зведені в кін. 90-х рр. ХХ ст. та на початку ХХІ ст. стали особливим середовищно-просторовим акцентом у міській забудові Львова (Судейко О., 2018, с. 23–60; Шах С., 2006, с. 74–85; Яценків О. В., 1934, с. 7–14; Нога Ол., 1999, с. 51–117; 100 церков Нагірних. Церкви Є Нагірного, 2015).

Маса, простір та поверхня є певними характеристиками і розуміннями архітектурної форми, властивими також і для храмових будівель. Два види останньої (поверхні – прим. автора) характерні для всієї історії архітектури; вони є також властивими для народної архітектури. В першому випадку, коли поверхня виступає як межа між масою та простором, то її виражальні властивості набувають особливого значення, оскільки поверхня слугує засобом взаємодії між масою і простором – розділяючи або з'єднуючи їх, а отже, і впливає на сприйняття і того, й іншого. В залежності від її характеру залежить виразність маси і простору. Звідси розуміємо її безпосередній зв'язок з характером контурів, світлом, текстурою, що сприймаються з одного боку як загальна організація будівлі, а з іншого – як характеристика поверхневої шорсткості. Її характер як структурного елементу в сукупності архітектурної форми, залежить таким чином від властивостей поверхні, яка сприймається як межа. Поверхня завжди відображала раціональний або романтичний характер епохи та задум архітектора. Найбільш характерною для розгляду предмета поверхні є її текстура. Саме особливості текстури-пластики поверхонь зовнішніх стін в архітектурі дерев'яних церков, свідчать про різносторонній творчий потенціал української архітектурно-будівельної думки. Зовнішня пластика поверхонь церковної будівлі в українському храмубудуванні завжди виражала внутрішньо-просторовий їх розвій, а з ним і пропорції мас, об'ємів-обсягів всього архітектурного твору (Гнідець Р. Б., 2008, с. 27–30; Гнідець Р. Б., 2008, с. 26–32; Гнідець Р. Б., 2009, с. 92–108; Драган М. Д., 2014).

Дерев'яна церковна архітектура у тектоніці пластичного вирішення стінових поверхонь, також є відображена своєрідністю текстури, а саме: у відкритих зрубках стін по всіх ярусах, знизу до

гори або у нижній частині під опасанням чи піддашшям; у конструктивних елементах, якими є лисиці – вертикальні бруси-стягелі для укріплення та з'єднання зрубів стін; у шалюванні стін дошками з нащільниками або гонтом. Пластично-декоративні та тектонічні елементи кронштейнів, поясів, гзимсів мали свій архітектурно-конструктивний стиль, що підкреслював просторово-тектонічне багатство формування і побудови українських дерев'яних церков, як неперевершених взірців понад часових, у європейському і світовому масштабі та спадщині. Архітектори звернули увагу на планувально-просторове вирішення попередніх традиційних взірців тридільних та хрещатих типів церковних будівель, одно-, три- та п'ятиверхих, або хатнього- дахового типу. Можемо, при нагоді, згадати давню мудрість філософів та митців про те, що збереження – це вічне творення, оскільки творимо не тільки, зберігаючи давнє, зберігаємо тоді, коли – це традиційне впроваджуємо в нову форму, нове звучання архітектурно-мистецького твору, яким є храмова будівля. Отож цілком зрозумілим і властивим є те, що новаторські ідеї, які ґрунтуються на фундаменті традиції та мистецьких засад, зберігають і продовжують правдиву сутність та образність архітектурного твору, саме церковної будівлі. Ось чому звучання та образ новітніх дерев'яних церков у структурі міської забудови архітектурного середовища Львова, творять сучасну архітектурно-мистецьку ідентичність, яка через образ, матеріал та тектоніку поверхневої текстури і простору, виражає традиційність та модерність цього образу храму в досить інертному та інтернаціонально-космополітичному середовищі архітектури постсоветського реалізму та достатньо одноманітної сучасності. Рельєфність та пластика матеріалу і тектонічність образного вираження дерев'яних церков позитивно контрастує з сірістю та одноликістю забудови 60–80-тих рр. ХХ ст., і навіть із забудовою початку ХХІ ст., що не вирізняється особливою пластичністю та текстурністю поверхонь та форм (Шевцова Г. 2007, С. 6–83; Тарас Я. М., 2016, С. 299–313; Яців М., Криворучко Ю., 2017, с. 168–180).

Образне і типологічне розмаїття та особливості будівельного матеріалу – дерева, з його рельєфністю та текстурою поверхонь у храмових будівлях, дають можливість збагачення архітектурного простору, в якому вони зводяться, урозмаїтнюючи його емоційно-візуальне сприйняття. До хатнього (дахового) типу церков належать такі храми, як: Різдва Пресвятої Богородиці по вулиці Орлика; церква св. Пантелеймона, ріг вулиць Княгині Ольги-Сахарова; Покрови Пресвятої Богородиці, Львів-Рудно чи церква Благовіщення Пресвятої Богородиці на Сихові (рис. 1). Тридільні церкви, одно- і триверхі представлені такими церквами, як: храм св. Володимира на вул. Природній (студмістечко НЛТУ) та церквою-каплицею Всіх Святих Українського народу на вулиці Промисловій (рис. 2). Найчисельнішим є тип хрещатих, одно- і п'ятиверхих церков, серед яких: храм Блаженного Миколая Чарнецького на Збоїщах; Всіх Святих Українського народу на вулиці Стрийській; церква Покрови Пресвятої Богородиці на вулиці Виговського (попередньо тридільна і триверха); храм Блаженного Олександра Зарицького в Студмістечку НУ “Львівська політехніка” чи церква Св. Василя Великого та Бл. Олександра Зарицького в Рясне-Львів на вулиці Т. Шевченка (рис. 3). Дерев'яна церква у просторі міської забудови структурно його збагачує, у формо-виражальному, образному і контекстуальному проявах. Храмова архітектура рівно ж творить нове розуміння і сутність цього простору, адже формує у площинному розподілі функціонального та ужиткового нову якість, що дає змогу цей простір зацентувати, виділити та збагатити, емоційно, візуально-образно та функціонально-компактно. Нова якість потребує нових форм вираження, нової текстури і фактури поверхонь, а з ними нових емоційних якостей. Загалом маємо понад 11 дерев'яних храмів у міському архітектурному середовищі Львова, які стали його окрасою, адже продовжують багатостолітню традицію українського храмобудування як доведеного явища, що збагачує і вдосконалює творчий потенціал українських будівничих, у європейському та світовому контекстах (Гнідець Р. Б., Мельник В. А., Ясінський М. Р., 2016; Hnidec R., 2017, S. 63–66; Misztal B., 2017, S. 57–67).

Рис. 1. Церква Благовіщення Пресвятої Богородиці на Сихові (фото автора)

Рис. 2. Церква-каплиця Всіх Святих Українського народу на вулиці Промисловій (фото автора)

а

б

Рис. 3. Церква Св. Василя Великого та Бл. Олександра Зарицького в Рясне-Львів на вулиці Т. Шевченка (фото автора) (а); Церква Покрови Пресвятої Богородиці на вулиці Виговського у Львові (фото автора) (б)

Висновки

– Сучасна архітектура дерев'яних храмів Львова, фактично представлена церковними будівлями, відновила традицію зведення дерев'яних храмів, що існувала тут до 40-х років ХХ ст., знову повернула зацікавлення архітекторів до цього універсального будівельного матеріалу на зламі століть, кін. ХХ – поч. ХХІ ст., і саме у сакральній архітектурі.

– Вони, дерев'яні церкви, знову стають особливим середовищно-просторовим акцентом у структурі міської забудови Львова.

– Звучання і образ новітніх дерев'яних церков у структурі міської забудови архітектурного середовища Львова, творять сучасну архітектурно-мистецьку ідентичність, яка через образ, матеріал і тектоніку поверхневої текстури і простору, виражають традиційність та модерність цього образу храму в досить інертному та інтер-космополітичному середовищі архітектури постсовєтського реалізму і достатньо одноманітною у виражально-тектонічному образі, сучасною забудовою та розплануванням.

– Рельєфність та пластика матеріалу як і тектонічність образного вираження дерев'яних церков позитивно контрастує з сірістю та одноликістю сучасної забудови, яка не вирізняється особливою пластичністю та текстурністю поверхонь та форм. Тому образ української дерев'яної церкви у структурі міських просторів Львова, стає особливим і неповторним взірцем досконалості його форм, поверхонь і тектонічного розмаїття.

Бібліографія

Бокало І. 2005. Втрачені дерев'яні церкви Львова. Локалізація та реконструкція. *Вісник Укрзахідпроектреставрація*. 15. С. 22–37.

Гнідець Р. Б. 2008. Особливості пластики поверхонь зовнішніх стін в архітектоніці храмових будівель. *Будівництво України. Науково-виробничий журнал*. 2. С. 27–30.

Гнідець Р. Б., 2008. Дерев'яне храмобудування України: традиція та сучасність. *Будівництво України. Науково-виробничий журнал*. 8. С. 26–32.

Гнідець Р. 2009. Архітектура українських церков. Конструкція та форма.:навч. посіб. 2-ге вид., випр. і допов. Львів: Вид-во Нац. Ун-ту “Львівська політехніка”. С. 123–143.

Гнідець Р. Б., Мельник В. А., Ясінський М. Р. 2016. Інтер'єри українських дерев'яних церков. *Методичні вказівки*. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 23 с.

- Драган М. Д. 2014. Українські деревляні церкви. Генеза і розвій форм: в двох частинах. Упор. О. О. Савчук. Харків : Видавець Савчук О. О. 450 с. 273 іл.
- Лінда С. М., Богданова Ю. Л., 2018. Сакральна архітектура Львова міжвоєнного періоду: стильовий плюралізм. *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка". Серія: Архітектура: Збірник наукових праць*, 893, с. 3–12.
- Мер'є О. 2007. Архітектура дерев'яних костелів кінця XIX – першої половини XX ст. "Великого Львова". *Вісник Укрзахідпроектреставрація*, 17, с. 32–40.
- Нога Ол. 1999. Український стиль в церковному мистецтві Галичини кінця XIX – початку XX ст. Львів: Українські технології, 160 с.
- Судейко О. 2018. Церква на Богданівці у Львові. *Львівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України*. Львів, 150 с.+ 91 с. іл.
- Шах С. 2006. Львів – місто моєї молодості. Спомин присвячений Тіням забутих Львов'ян. *Частини I і II*. Львів: Вид-во "Друкарські куншти", с. 74–85.
- Шевцова Г. 2007. Дерев'яні церкви України. Київ : Грані-Т, с. 6–83.
- Яценків О. В. 1934. Сторінки з історії Клепарова. Львів : Видання комітету будови церкви св. Андрія Первозванного. С. 7–14.
- Яців М., Криворучко Ю. 2017. Архітектура світла в українських церквах : монографія. Львів : Вид-во Львівської політехніки, С. 168–180.
- 100 церков Нагірних. 2015. Частина друга. Церкви Євгена Нагірного. Автори та упорядники: Х. Лев, В. Слободян, Н. Філевич. Львів. 132 с. іл.
- Hnidec R. 2017. Znakowość miejsca budowli sakralnych w przestrzeni miasta. *Current issues in research, conservation and restoration of historic fortification. Collection of scientific articles. Chelm-Lviv*, s. 63–66.
- Тарас Я. М. 2016. Історія українського дерев'яного храмобудівництва. *Current issues in research, conservation and restoration of historic fortifications. Collection of scientific articles. Chelm-Lviv*, p. 299–313.
- Misztal B. 2017. Kopyły drewniane. *W-wo naukowe PWN SA, Warszawa*, s. 57–67.

References

- Bokalo I. 2005. Vtracheni derev'yani cerkvy` L`vova. Lokalizaciya ta rekonstrukciya. *Visny`k Ukrzaxidproektrestavraciya*. 15. S. 22–37.
- Gnidecz` R. B. 2008. Osobly`vosti plasty`ky` poverxon` zovnishnix stin v arxitektonici xramovy`x budivel`. *Budivny`cztvo Ukrayiny`. Naukovo-vy`robnny`chy`j zhurnal*. 2. S. 27–30.
- Gnidecz` R. B. 2008. Derev'yane xramobuduvannya Ukrayiny`: trady`ciya ta suchasnist`. *Budivny`cztvo Ukrayiny`. Naukovo-vy`robnny`chy`j zhurnal*. 8. S. 26–32.
- Gnidecz` R. 2009. Arxitektura ukrayins`ky`x cerkov. Konstrukciya ta forma. *Navch. posibny`k*. 2-ge vy`d., vy`pr. i dop. L`viv: Vy`d-vo NU "L`vivs`ka politexnika". S. 123–143.
- Gnidecz` R. B., Mel`ny`k V. A., Yasins`ky`j M. R. 2016. Inter'yery` ukrayins`ky`x derev'yany`x cerkov. *Metody`chni vkazivky`. L`viv: Vy`d-vo NU "L`vivs`ka politexnika"*. 23 s.
- Dragan M. D., 2014. *Ukrayins`ki derevlyani cerkvy`. Geneza i rozvij form: v dvox chasty`nax*. Upor. O. O. Savchuk. *Xarkiv : Vy`davec` Savchuk O. O., 450. S.: 273 il.*
- Linda S. M., Bogdanova Yu. L., 2018. Sakral`na arxitektura L`vova mizhvoyennogo periodu: sty`l`ovy`j plyuralizm. *Visny`k NU "L`vivs`ka politexnika"*. Seriya: Arxitektura: Zbirny`k naukovy`x prac`. 893. S. 3–12.
- Mer'ye O., 2007. Arxitektura derev'yany`x kosteliv kincya XIX – pershoji polovy`ny` XX st. "Vely`kogo L`vova". *Visny`k Ukrzaxidproektrestavraciya*, 17, S. 32–40.
- Noga Ol., 1999. *Ukrayins`ky`j sty`l` v cerkovnomu my`stecztvi Galy`chy`ny` kincya XIX – pochatku XX st. L`viv: Ukrayins`ki tehnologiyi*, 160 s.
- Sudejko O., 2018. *Cerkva na Bogdanivci u L`vovi. L`vivs`ke viddilennya Insty`tutu ukrayins`koyi arxeografii ta dzhereloznavstva im. M. Grushevs`kogo NAN Ukrayiny`. L`viv. 150 s.+ 91 s. z il.*
- Shax S., 2006. *L`viv – misto moyeyi molodosti. Spomy`n pry`svyacheny`j Tinyam zabuty`x L`vov'yan. Chasty`ny` I i II. – L`viv : Vy`d-vo "Drukars`ki kunshty"*. S. 74–85.
- Shevczova G. 2007. *Derev'yani cerkvy` Ukrayiny`. Ky`yiv : Grani-T*. S. 6–83.
- Yacenkiv O.-V. 1934. *Storinky` z istoriyi Kleparova. L`viv: Vy`dannya komitetu budovy` cerkvy` sv. Andriya Pervozvannogo*. S. 7–14.
- Yaciv M., Kry`voruchko Yu. 2017. *Arxitektura svitla v ukrayins`ky`x cerkvax. Monografiya. L`viv : Vy`d-vo L`vivs`koyi politexniki*. S. 168–180.

100 cerkov Nagirny`x., 2015. Chasty`na druga. Cerkvy` Yevgena Nagirnogo. Avtory` ta uporyadny`ky`: X. Lev, V. Slobodyan, N. Filevy`ch. L`viv, 132 s.: il.

Hnideć R. 2017. Znakowość miejsca budowli sakralnych w przestrzeni miasta. Current issues in research, conservation and restoration of historic fortification. Collection of scientific articles. Chełm-L'viv. S. 63–66.

Taras Ya. M., 2016. Istoriya ukrayins`kogo derev`yanogo xramobudivny`czstva. Current issues in research, conservation and restoration of historic fortifications. Collection of scientific articles. Chełm-Lviv, p. 299–313.

Misztal B., 2017. Kopyły drewniane. W-wo naukowe PWN SA, Warszawa, str. 57–67

Rostyslav Hnidets¹, Maksym Yasinskyi²

¹ PhD, associate professor,

Department of Architecture and Conservation

Lviv Polytechnic National University, Lviv

e-mail: maksym.r.yasinskyi@lpnu.ua

orcid: 0000-0002-8285-4522

² PhD, senior lecturer

Department of Architecture and Conservation

Lviv Polytechnic National University, Lviv

e-mail: rostarch@gmail.com

orcid: 0000-0003-1351-4986

THE MODERN WOODEN TEMPLES IN LVIV'S STRUCTURE OF TOWN SPACIOUSNESS

© Hnidets R., Yasinskyi M., 2020

The purpose of this study is to identify the features of the formation and location in the structure of urban spaces, modern wooden temple architecture, its harmonious coexistence with the existing residential and public development environment of Lviv. There is also a need to show the features of the material (wood) and its relief, namely texture as a component of the image and form perception that accentuate the temple building in the urban spatial structure of Lviv.

Mass, space and surface are certain characteristics and ideas of architectural form that are also common for temple buildings, in particular wooden churches. The expressiveness of mass and space depends on the nature of the surface and its texture. The surface has always reflected the rational and romantic nature of the era and the architect's idea. The most characteristic feature of considering the surface of an object is its texture. The peculiarity of the texture – surfaces of external walls in the architecture of wooden churches – testifies to the versatile creative potential of Ukrainian architectural and construction thought. The external surfaces of a church building in Ukrainian temple construction have always expressed their internal space and the proportions of masses and volumes of the entire architectural work, too. Wooden church architecture with a plastic solution of wall surfaces is also reflected in the originality of the texture, namely: in open log cabins of walls on all tiers, under the fence or canopy; structural elements like vertical beams for strengthening and connecting log cabins of walls; in the scuffing of walls with boards with slat or shingle.

Plastic-decorative and tectonic elements of brackets and belts had their own architectural and structural style, which emphasized the spatial and tectonic richness of the formation and construction of Ukrainian wooden churches, as outstanding examples over time on a European and world scale and heritage. It is quite understandable and inherent that innovative ideas based on the foundation of tradition and artistic foundations preserve and continue the true essence and imagery of architectural work, namely a church building. That is why the sound and image of the newest wooden churches in the structure of urban development of the Lviv architectural environment, create a modern architectural and artistic identity. The image, material and tectonics of the surface texture and space, express the tradition and modernity of this image of the temple, in a rather inert and one-faced environment of residential and public development of Lviv.

Key words: wooden church, mass, space, surface, outline (contour), texture, frame of logs, plastic, structure, town spaciousness.